

Kulturdepartementet
Postmottak@kud.dep.no

Deres ref.:
10/4772

Vår ref.:
204/12 OL

Dato:
15. november 2012

Høring av rapport fra Kulturdepartementet eksterne FoU-utvalg

Vi viser til departementets høringsbrev av 15. august 2012.

Musikernes fellesorganisasjon (MFO), som er Norges største kunstnerorganisasjon og arbeidstakerorganisasjon for kunstnere og kulturarbeidere, anser det som både viktig og gledelig at Kulturdepartementet gjennom å oppnevne et eksternt forsknings- og utviklingsutvalg har tatt ansvar for forskning og kunnskapsutvikling i kultursektoren. Sektoren trer i stadig større grad fram som et felt av allmenn interesse, og bevisstheten om at kunst og kultur griper inn i ulike sider ved samfunnslivet er økende. I et dannelses- og utviklingsperspektiv er det spesielt viktig å ha relevant kunnskap om feltet. MFO har ved flere anledninger etterlyst mer og mer relevant forskning på kulturfeltet, og håper at både rapporten og departementets oppfølging vil bidra til en sterkere og mer målrettet satsing på området.

I mandatet for utvalget heter det at den FoU-strategien som Kulturdepartementet vil utvikle, skal omfatte *"hele departementets virkeområde, dvs. kunst, kulturvern, frivillighet, tros- og livssynspolitik, idrett og media"*, men det er også gitt en føring for *"å se kulturliv og frivillig sektor i en større samfunnsmessig sammenheng"*. Videre har utvalget selv valgt å vurdere *"FoU-virksomhet som er viktig for departementets brede sektoransvar for forskning på kulturområdet"*¹

Dessverre må vi i lys av både mandatet og utvalgets egen forståelse av dette, konstatere at utvalget tilsynelatende har oversett noen meget viktige deler av dette området. Vi vil i denne høringsuttalelsen, og som et svar på departementets anmodninger i sitt eget høringsnotat, sette søkelyset nettopp på disse delområdene.

Kulturskolene

Den mest iøynefallende svakheten ved rapporten er at kulturskolene ikke er omtalt, selv om utvalget flere ganger kommer inn på temaer rundt barn og kultur, frivillig sektor og sivilsamfunnet. Vi finner det derfor nødvendig å minne om den enorme betydningen kulturskolene har for norsk kunst- og kulturliv og om den store satsingen på kulturskolene som dagens regjering har lagt opp til i Kulturløftene I og II. Kulturskolene står for rekrutteringen av våre framtidige skapende og utøvende kunstnere, utdanner deltakere i det frivillige kulturlivet og er i stadig større grad er premissleverandør for alt lokalt kulturliv.

¹ Grund-utvalget, side 5.

Det er samtidig et skrikende behov for mer forskning og kunnskap om kulturskolene, både med hensyn til innholdet i tilbudet og organiseringen av det, og ikke minst effekten av ulike modeller og løsninger. Selv om det statlige ansvaret for kulturskolene ligger i Kunnskapsdepartementet, er det åpenbart at en helhetlig forskningsstrategi for kulturområdet også må omfatte kulturskolene og hele den mangfoldige virksomheten som foregår der.

Utøvende og skapende kunstnere

Vi kan heller ikke se at utvalget i særlig grad har vurdert behovet for forskning på de utøvende og skapende kunstnernes sentrale roller i kulturlivet, eller på kunstnernes situasjon og rammebetingelser.

Det mangler fortsatt mye kunnskap om kunstnernes betydning, særlig med hensyn til økonomisk verdiskapning både direkte og synergisk (datagrunnlag for "kulturnæringspolitikk»), men også når det gjelder kulturelle og samfunnsmessige verdier generelt. Det mangler også kunnskap om hvordan kunstnernes vilkår og status i arbeidsmarkedet og i samfunnet for øvrig påvirker kunstproduksjonen og kulturnæringen i sin helhet.

Kunstnerne selv må som regel fokusere på gjennomføring av det neste prosjekt, den nærmeste framtida og på egen overlevelse. Det er derfor ikke tilstrekkelig med enkle spørreundersøkelser som sjelden blir noe mer enn en refleksjon av frustrasjonen over tingenes tilstand. Forskningen må derfor også ta sikte på å identifisere hvilke langsiktige behov feltet ("fellesskapet") har.

For oss blir det meningsløst å snakke om en strategi for kulturforskning uten at kunstnernes situasjon, behov og betydning inngår som en vesentlig del av satsningsområdet.

Tros- og livssynspolitikken

Et tredje område som bare så vidt er nevnt i rapporten, er tros- og livssynspolitikken. Det kan synes som om kulturlivet knyttet til religion sees på utelukkende som et kultisk fenomen som også handler om etnisk tilhørighet, integrering og religionsdialog.

Så vidt vi kan forstå, skal forskning på dette feltet skje innenfor området "sivilsamfunn og frivillig sektor". Etter vår mening ser man da bort fra den kulturproduksjon som skjer i regi av trossamfunnene. Et godt eksempel på dette er Den norske kirke, som med sine ansatte musikere yter et betydelig bidrag til den profesjonelle delen av kulturlivet.

Omfanget av kunstproduksjonen i kirkene er dokumentert av Kirkeforskning KIFO i 2009, men det er store behov for ytterligere forskning på dette feltet, særlig etter at det nå er ansatt kulturkonsulenter i alle bispedømmer. Forskningen må her som ellers rette seg både mot innhold, organisering og resultater.

Kommentarer til de enkelte kapitlene

Vi har i tillegg til ovenstående noen kommentarer til de enkelte kapitlene i rapporten.

Kapitel 3 Bakgrunn, forutsetninger, utfordringer

I kap. 3.1. skriver utvalget at det er *"særlig viktig å samarbeide med Kunnskapsdepartementet, som har ansvar for grunnforskning og universitet og høyskoler"*². I sammenheng med realisering av Kulturløftet II er en særlig grunn til å utvikle samarbeidet mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet om forskning på kulturskolene og dokumentasjon av effekten av den statlige politikken. Realisering av "kulturskoleløftet" i Kulturløftet II vil innebære en betydelig satsing i nasjonal sammenheng. Målsettingen om

² Grund-utvalget, side 12.

at alle barn som ønsker det skal få et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris har både faglige, organisatoriske og økonomiske konsekvenser av omfattende karakter. Dette innebærer at behovet for dokumentasjon og forskning er stort. MFO finner det viktig å poengtere at det kulturfaglige perspektivet må stå sentralt i det kunnskapsarbeidet som bør gjennomføres i tilknytning til Kulturskoleløftet. Siden Kulturskoleløftet vil måtte medføre strukturelle og organisatoriske endringer, kan det være nødvendig med både samfunnsfaglige og organisasjonsfaglige innfallsvinkler. Likevel er det viktig å understreke at den estetiske komponenten krever særlig omtanke, ikke minst fordi den kulturfaglige forskningskompetansen ofte synes å være mangelvare.

Kapitel 4 Kulturdepartementet og FoU

Utvalget peker på at Kulturrådets seksjon for FoU har opparbeidet stor bestillerkompetanse. Det er vi enige i. I valget av forskningsdesign er det viktig å ta utgangspunkt i et miljø som har denne kompetanse nettopp innenfor kulturforskning. I rapporten *Kunnskapsbehov i kultursektoren* trekker Norges forskningsråd fram Kulturrådets utredningsseksjon som "et eksempel på et forskningskompetent miljø med stor nærhet til aktører i feltet"³.

I sluttrapporten fra Løkenutvalget, juni 2008, *Forenklet, samordnet og uavhengig, Om behov for endringer i tilskuddsforvaltningen for kunst og kulturfeltet*, understrekes behovet for mer systematisk kunnskapsinnhenting i Norge på dette feltet. Løkenutvalget skriver videre i sluttrapportens kap. 6.5.6: "Utvalget mener (..) at en vesentlig del av kunnskapsinnhenting og forskningen bør initieres av Norsk kulturråd. For å stimulere til større interesse for området innenfor forskningsmiljøene bør dette foregå parallelt med at Kulturrådets rolle som en faglig god bestiller av relevant kunnskap og forskning ytterligere bygges ut. Kulturrådet må da tilføres tilstrekkelige midler til å engasjere forskere til å foreta gjennomganger, evalueringer, internasjonale sammenligninger med mer."

MFO deler dette synspunktet, og tilrår at Norsk kulturråds forsknings- og utviklingsseksjon får nødvendige ressurser til å kunne ivareta rollen som bestiller og initiativtaker.

Og til slutt en sluttkommentar

Til tross for vår tilslutning til en sterkere satsing på kulturforskning, vil vi minne om at den gode kulturpolitikken oppstår i skjæringspunktet mellom visjoner og kunnskap. Politikken må derfor ikke bli ensidig styrt av strategiske beslutninger basert på forskningsresultater. Visjonene må også i fullt monn være til stede, og bli dyrket fram.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Renée Rasmussen

Forbundsleder

Odd Langklopp
Seniorrådgiver

³ Kunnskapsbehov i kultursektoren (Norges forskningsråd 2003), side 26